

O ȘCOALĂ PENTRU MAI MULTE CULTURI

Primirea elevilor străini

Ghid pentru părinți

PENTRU PĂRINȚI:

cum funcționează școala în Italia

primele informații privind primirea copiilor dumneavoastră la școala obligatorie

Înscrieți-vă fiii imediat, chiar dacă anul școlar a început deja, și amintiți-vă că “toți copiii au dreptul să meargă la școală chiar dacă familia nu are permis de ședere” (ONU, Convenția Internațională pentru Drepturile Copilului, art. 28)

O școală pentru mai multe culturi a fost publicată în urmă cu cinci ani și a fost considerată nu numai interesantă, ci și foarte utilă, atât pentru profesori cât și pentru părinții care provin din țări atât de diferite.

Realitatea cetățenilor migranți și a fiilor lor în școlile din Roma a crescut foarte mult și s-a și schimbat de atunci, așa cum s-au schimbat și unele reguli ale sistemului școlar: din acest motiv am considerat oportună realizarea acestei a doua ediții, care corespunde mai mult situației actuale.

În ciuda tuturor dificultăților, școlile au răspuns și răspund cu mare angajament cerințelor unei populații tot mai multiculturală, care pune chestiuni chiar foarte complexe cu caracter pedagogic, didactic, organizativ. Continuă încă să fie necesară o susținere îndreptată și articulată asupra acestor teme din partea multor instituții, care trebuie să fie puternic convinsă că școala rămâne un loc prioritar pentru politicile de primire și integrare socială a cetățenilor migranți, chiar dacă nu este unicul.

Și tocmai pentru a favoriza participarea în cunoștință de cauză a atâtor familii care vin din diferite țări la viața școlară și la creșterea propriilor copii, s-a născut publicația *O școală pentru mai multe culturi*: pe de-o parte un volum adresat profesorilor, cu sugestii pentru realizarea unei educații interculturale pentru toți elevii lor, pe de altă parte un ghid în opt limbi pentru a fi dat familiilor, pentru ca să poată înțelege mai bine parcursurile școlare și normativele care reglementează școala noastră, de asemenea pentru a fi informați asupra serviciilor și activităților de care pot beneficia copiii lor.

În acest an 2005 care a fost declarat de Consiliul Europei “Anul European pentru cetățenie prin intermediul educației”, această publicație dorește să fie o contribuție la parcursul de integrare și de creștere a numărului cetățenilor educați și participanți.

Maria Coscia

Consilier Comunal pentru Politicile Educative și Școlare
Primăria din Roma

Dragi părinți,

În acest caiet găsiți unele informații utile despre școlile italiene și informațiile necesare pentru a vă înscrie copiii la școala adaptată vârstei lor.

Legile noastre fundamentale și, în particular, Constituția Republicii Italiene, garantează tuturor copiilor posibilitatea de a frecventa o școală publică, începând de la 3 ani (grădinița) până la 19 ani (pentru a obține diploma de școală superioară). Obligația frecvenței este prevăzută în “primul ciclu”, constituit din 5 ani de școală primară și din 3 ani de școală secundară de gradul întâi, care prezintă un parcurs cât se poate de unitar și coerent, cu toată diferența organizării lor.

Educația școlară, care în Italia este obligatorie de la 6 la 14 ani, este instrumentul cel mai important pentru afirmarea propriei libertăți culturale și politice, pretinderea respectării propriilor drepturi, găsirea unui loc de muncă demn și satisfăcător.

La școală va fi posibil să învețe să citească și să scrie în italiană, să cunoască cultura țării noastre, menținând vii propriile rădăcini și raportul cu cultura și limba țării de origine, aprofundarea cunoașterii diferitelor discipline (matematică, științe, istorie, muzică, arte). În acest fel va fi mai facilă obținerea ascultării și a respectului, devenirea de cetățeni conștienți, de buni cunoscători ai întregii lumi și nu de oaspeți tolerați într-o țară destinată să primească tot mai mulți străini.

*Națiunile Unite recunosc tuturor indivizilor **dreptul universal la educație**, chiar și în cazul în care nu sunteți în regulă cu legile imigrației și nu aveți permis de ședere. Orice școală publică italiană este obligată să primească toți copiii pentru care se solicită înscrierea, independent de limbă, de religie, de sex, de țara de proveniență, de situația familială.*

Respectarea diversității, cunoașterea contextelor de viață, ajutarea celor care sunt în dificultate, dezvoltarea tuturor potențialităților copiilor și adolescenților, sunt principiile inspiratoare care stau la baza școlii publice italiene. Le găsim scrise și în documentul care trebuie prezentat părinților în momentul înscrierii: Planul Ofertei de Formare (POF). Acesta prezintă cadrul activităților educative, a serviciilor integrative, ale orarelor, ale organizării școlare, prevăzut de Carta Serviciilor și de Regulamentul de Institut.

Anii aceștia școala italiană s-a angajat într-un profund proces de reforme pentru a face față noilor cerințe ale societății în schimbare și pentru îmbunătățirea propriului serviciu. Fiecare școală are responsabilitatea de a oferi tinerilor un proiect educativ personalizat, să mențină deschis dialogul cu părintii și comunitatea și să favorizeze maxima participare a tuturor persoanelor la viața școlii (legea nr.59/1997 privind Autonomia școlară).

În școlile italiene sunt prezenți astăzi mulți copii și adolescenți proveniți din țări diferite. Aceștia reprezintă o bogăție și o resursă care stimulează realizarea unui ambient de învățare, de relaționare și de viață, mereu mai bun pentru toți.

*Dragi părinți,
adresați-vă cu încredere școlilor celor mai apropiate de locuința dumneavoastră: la acestea puteți găsi toată disponibilitatea și competența pentru a ajunge să beneficiați de un drept garantat de legile italiene și internaționale!*

ORGANIZAREA ȘCOLII ITALIENE

CÂTI ANI DUREAZĂ ȘCOALA?

Școala este obligatorie de la 6 la 14 ani și cuprinde:

- 5 ani de școală primară (elementară);
- 3 ani de școală secundară de gradul întâi (școala medie);

Parcursul școlar în Italia este organizat astfel:

- de la 3 luni la 3 ani (neobligatorie) creșa
- de la 3 la 5 ani (neobligatorie) grădinița (școala maternă)
- de la 6 la 10 ani (**obligatorie**) școala primară (școala elementară)
- de la 11 la 14 ani (**obligatorie**) școala secundară de gradul întâi (școala medie)
- de la 14 la 18/19 ani (neobligatorie) școala secundară de gradul al doilea (școala superioară)

Grădinița poate fi de stat sau comunală.

Nu există nici o diferență din punct de vedere didactic și pedagogic, însă sunt diferite orarele și serviciile oferite.

Grădinița este gratuită și poate fi cerută o contribuție voluntară pentru funcționarea sa.

Școala primară este obligatorie și gratuită.

Nu e cerută o taxă de înscriere pentru admitere și frecventare.

Manualele sunt alese de către Colegiul Profesorilor și sunt plătite de Primărie.

Famiiliile trebuie să achiziționeze "rechizitele școlare": caietele, stilourile, creioanele, culorile, etc. în funcție de informațiile furnizate de școală și de profesori.

Famiiliile trebuie să contribuie la cheltuielile pentru transport, masă, pentru ieșirile didactice, pentru eventualele laboratoare și pentru micile cheltuieli legate de viața clasei, printr-o contribuție voluntară fixată de școală.

Școala secundară de gradul întâi este obligatorie și gratuită. Nu se cere nici o taxă.

Famiiliile trebuie să cumpere manualele și materialele didactice potrivit informațiilor furnizate de școală.

Trebuie să contribuie la cheltuielile de transport, masă, pentru eventualele laboratoare.

Școala secundară de gradul al doilea este organizată într-un mod complex și prevede taxe de înscriere. Fiecare Instituție furnizează POF și toate informațiile necesare.

Cereți informații la secretariatul școlii privind posibilitatea de a obține scutiri și facilități în cazul venitului familial scăzut (categoriilor: 5.164,57 euro/an; 12.911,43 euro/an).

CARE ESTE CALENDARUL ȘCOLAR ÎN ITALIA?

Școala obligatorie are o durată anuală care merge de la 891 de ore până la 1320 pentru 33 de săptămâni, din septembrie până în iunie. Grădinița începe în septembrie și durează până la 30 iunie.

Sunt două perioade de vacanță:

- două săptămâni de Crăciun (în general de la 23 decembrie la 6 ianuarie);
- circa o săptămână de Paști (în martie sau aprilie).

Celelalte zile de vacanță sunt distribuite pe parcursul anului: la 1 noiembrie, la 8 decembrie, la 25 aprilie, la 1 mai, la 2 iunie este sărbătoarea Sfântului Patron al orașului.

Calendarul școlar se stabilește anual la nivel regional. Fiecare școală, pe baza autonomiei școlare, poate adapta calendarul propriilor necesități.

CE TREBUIE FĂCUT ÎN CAZUL ABSENȚEI DE LA ȘCOALĂ?

Toate absențele trebuie să fie justificate de părinți prin intermediul unei comunicări către profesori făcută pe caiet, pe jurnal, sau utilizând carnetul special acordat de școală. Dacă un elev este bolnav mai mult de 5 zile, pentru a se întoarce la școală este necesar să prezinte un certificat medical din care să reiasă că elevul este vindecat și că poate fi admis la lecții.

CE ANUME SE STUDIAZĂ LA ȘCOALA OBLIGATORIE?

La școala primară (elementară) se studiază disciplinele tradiționale (italiană; matematică, științe;

istorie; geografie) potrivit unei programe stabilite de școli pe baza "Indicațiilor" naționale.

Se îngrijesc și cunoștințele muzicale, expresive, motorii, tehnologice (în majoritatea școlilor funcționează laboratoare de informatică).

Se studiază și una sau mai multe limbi străine, din anul trei al școlii primare engleza pentru 3 ore pe săptămână.

La școala secundară de gradul întâi (școala medie) se abordează din nou programe mai aprofundate ale disciplinelor deja "descoperite" în școala primară. Aprofundările prevăd și activitate de laborator pe lângă orarul școlar.

Conținutul programei de studiu este cuprins în POF. Studiul și participarea la toate activitățile școlare sunt obligatorii cu excepția orelor de religie catolică.

CUM SUNT EVALUATE REZULTATELE ȘCOLARE?

Fiecare an școlar se împarte în două sau trei perioade (2 semestre sau 3 trimestre): din septembrie până în ianuarie și din ianuarie până în iunie, sau din septembrie în decembrie, din decembrie în martie, din martie în iunie.

La fiecare dintre aceste scadente profesorii efectuează o verificare a rezultatelor școlare ale elevilor și pregătesc un document de evaluare. Pentru fiecare materie studiată se formulează o opinie sintetizată. De exemplu: insuficient, suficient, bun, distins, optim.

Documentele de evaluare pot să fie foarte diferite de la școală la școală și le sunt predate familiilor pe cursul ședințelor cu părinții. În POF este adeseori indicat care sistem de verificare și de evaluare a elevilor adoptă profesorii.

La finalul fiecărui an școlar, elevul este admis sau nu în clasa următoare (pentru școala primară, în caz de eșec, trebuie să se exprime consiliul de clasă sau de interclasă și motivele trebuie să fie foarte bine explicate).

La finele anului trei al școlii medii se dă un examen de stat care servește pentru obținerea diplomei.

LA CE FOLOSESC REUNIUNILE DINTRE PĂRINȚI ȘI PROFESORI?

Profesorii întâlnesc periodic părinții pentru a vorbi cu ei despre parcursul educativ și didactic al elevilor, despre dificultățile și progresele lor, chiar și în ceea ce privește capacitatea de a instaura relații pozitive.

Aceste momente de întâlnire sunt foarte importante pentru că școala și familia pot să colaboreze la educarea elevilor și la realizarea rezultatelor așteptate în câmpul cunoștințelor și a inserării lor în viața clasei. Școala comunică părinților calendarul întâlnirilor pentru a discuta despre fiii lor și pentru a le preda documentele de evaluare.

Părinții la rândul lor pot solicita o întâlnire - în orice moment - cu profesorii sau cu directorul școlar. Și grădinița prevede întâlniri cu toți părinții sau individuale.

CUM SE GARANTEAZĂ PARTICIPAREA PĂRINȚILOR LA GESTIONAREA ȘCOLII?

Părinții participă la viața școlii și își aleg reprezentanții în interiorul unor organisme cum ar fi: consiliul clasei (școala secundară), consiliul interclase (școala primară), consiliul intersecției (grădiniță), consiliul de ciclu sau de institut.

Aceste organisme se ocupă la diferite niveluri de viața școlară.

Întrebați la Oficiu componenta acestor organisme, numele președintelui Consiliului de Ciclu sau de Institut (întotdeauna este un părinte), a reprezentantului părinților secției sau clasei, calendarul reuniunilor.

CE SE ÎNTÂMPLĂ ÎN MOMENTUL ÎNSCRIERII

CÂND TREBUIE FĂCUTĂ CEREREA PENTRU ÎNSCRIEREA LA ȘCOALĂ?

Cererea pentru înscrierea la școală se prezintă până în luna ianuarie, pentru anul următor.

În cazul de transfer sau de o nouă inserare înscrierea se acceptă în orice moment al anului.

Pentru creșe, de obicei înscrierea se face până în luna aprilie.

CE TREBUIE INDICAT ÎN FORMULARUL DE ÎNSCRIERE?

În momentul înscrierii, este nevoie să se completeze formular furnizat de secretariat.

Sunt necesare:

- documentele de la școala frecventată în țara de origine: dacă documentele nu există, unul dintre părinți declară, pe proprie răspundere, clasa frecventată de fiul său în țara de origine; în cazul în care nu este posibilă stabilirea clasei frecventate se ia în considerare vârsta; doar în cazul completei necunoașterii a limbii italiene și de lipsă a documentației, elevul poate fi înscris în clasa imediat precedentă (de exemplu copil de 7 ani înscris în clasa întâi și nu într-a doua).
- un certificat de vaccinare; în cazul în care nu se posedă trebuie cerută de la școală adresa celei mai apropiate Agenții Sanitare Locale (ASL); lipsa certificării de vaccinare prevăzute de legea italiană nu exclude înscrierea la școală; medicul școlar sau Centrul de Vaccinare de la ASL dau indicații pentru rezolvarea problemei.

Față de organizarea vieții școlare, părinții trebuie să ia unele decizii.

Prima se referă la alegerea totalului de ore de frecvență săptămânală (numărul de ore):

grădiniță

de la 25 la 40 de ore în 5/6 zile

școala primară

30 ore în 5/6 zile (numai dimineața/dimineata și una sau două după-masa)

40 de ore în 5 zile; dimineața și după-masa

școala secundară

27 ore, plus alte activități indicate în POF

Alegerea numărului total de ore permite, la grădiniță și la școala primară, posibilitatea de a beneficia de masă. Serviciul este gestionat de Primăria din Roma sau direct de către școli cu reguli asemănătoare în ceea ce privește costurile și meniurile. Familiile plătesc contribuția prevăzută – indicată în formularul de înscriere a școlii

care furnizează și buletinele pentru plata lunară a taxelor – numai dacă nu intră în categoriile de venit mici (vedeți mai sus la pagina 53);

Este posibilă solicitarea unei alimentații particulare din motive de sănătate certificate de un medic sau din motive religioase.

Pentru a veni în întâmpinarea necesităților părinților care lucrează, poate fi organizat serviciul de pre- și post-școală. În unele școli acest lucru se solicită în actul de înscriere dacă există această nevoie. În orice caz se pot cere la secretariatul școlii mai multe informații.

A doua decizie se referă la **educația religioasă**.

Se poate solicita ca proprii fii să frecventeze orele de religie catolică ținute de profesori aleși de Vicariatul din Roma, sau să fie scutiți. Școala nu prevede ore de educație pentru alte confesiuni religioase diferite de cea catolică. Scutirea este un drept și școala nu trebuie să ceară un motiv.

Părintele care cere scutirea fiilor de la aceste ore alege între:

- ieșirea de la școală (dacă este posibil în organizarea școlii și în cea a familiei)
- participarea la alte activități alternative comunicate de școală
- activitate de studiu individual asistată de personalul școlii (elevii mai mari)

Poate fi solicitat **transportul** școlar pe care îl asigură Primăria în unele zone ale orașului prin intermediul serviciului de autobuze-școală atunci când la școală nu se poate ajunge prin alte mijloace.

În afară de acesta se efectuează un serviciu specific pentru transportul purtătorilor de handicapuri, prin intermediul autobuzelor dotate corepunzător. Pentru a cunoaște modalitățile acestui serviciu este nevoie să vă adresați secretariatului școlii.

Dacă elevul suferă de o **patologie particulară** este necesar ca școala să fie pusă la curent în momentul înscrierii (unele secretariate au un formular special) astfel încât să se poată interveni

eficient în caz de necesitate. Profesorii nu pot în mod normal să administreze medicamente, dar în cazul în care este necesar este posibilă găsirea de soluții eficiente prezentând la secretariat un certificat medical cu toate indicațiile necesare.

Trebuie întrebat care sunt regulile ce trebuie respectate în cazul **ieșirilor de la școală înainte de orarul stabilit** sau dacă elevii minori trebuie să fie preluați de persoane de încredere ale părinților.

ALTE INFORMAȚII UTILE

La școală pot fi organizate activități integrative și recreative după-amiaza, laboratoare, activități sportive, vizite la muzee, gestionate de asociații sau instituții care acoperă costurile.

Pe timpul vacanțelor sunt propuse de primărie elevilor din școli șederi în centre recreative de vacanță, care prevăd o cotă contributivă în sarcina familiilor pe baza veniturilor.

Școala organizează pe timpul anului vizite de educație (de exemplu cum este proiectul "Orașul ca școală", gestionat de primărie, pentru cunoașterea diferitelor aspecte culturale, istorice, artistice etc. ale orașului Roma sau "tabere școlare" cu șederea la mare sau la munte). Cu aceste ocazii elevi ies de la școală însoțiți de profesorii lor, însă este necesar ca fiecare copil să aibă aprobarea unui părinte. Este necesar să se controleze mereu jurnalul sau caietul de activitate al zilei precedente. Dacă este prevăzută o ieșire și se omite să se dea aprobarea, elevul va fi nevoit să rămână în clasă în timp ce ceilalți vor ieși.

SERVICII TERITORIALE

SERVICII SANITARE

Îngrijirea sănătății copiilor la școală este sarcina medicului școlar și a celorlalte servicii ale Agenției Sanitare Locale din teritoriul de competență.

La ASL, în particular, sunt active servicii specifice pentru copii și adolescenți.

ASL furnizează și servicii pentru sănătatea psihologică și mentală și adeseori au servicii speciale pentru cetățenii străini cu operatori culturali care desfășoară medierea.

MUNICIPILE

La sediul Municipiului de apartenență, există un Oficiu Școală, un Oficiu pentru Servicii Sociale și un Oficiu de Relații cu Publicul (URP).

DACĂ NU SE CUNOAȘTE LIMBA ITALIANĂ?

Pentru a ajuta elevii să se integreze în interiorul clasei și pentru a-i face să învețe noua limbă, profesorii pot organiza activități individualizate dedicate învățării limbii italiene, orale și scrise. În particular pentru adulți există în fiecare municipiu un Centru Teritorial Permanent care este o școală publică gratuită. Pentru informații: 06 – 4814647.

Pe lângă aceasta există și asociații și centre care organizează cursuri pentru învățarea limbii italiene, atât pentru adulți cât și pentru copii.

CEREREA DE ÎNSCRIERE

Cererea de înscriere la școală este un adevărat contract care impune atât părinților, cât și școlii să respecte anumite reguli.

Pot face cerere de înscriere cei care au tutela legală a minorului.

Modelul de cerere pe care-l vedeți a fost întocmit de Ministerul Educației.

Întrucât în acest moment școala italiană este implicată într-un vast proces de reformă, proces care nu a fost încheiat și nu a fost aplicat încă de toate instituțiile, cererea pe care trebuie să o completați ar putea fi foarte diferită de cea a Ministerului.

Să o analizăm, pentru a putea aborda eventualele dificultăți de lectură.

Venitul se referă la situația economică a familiei: cereți deci explicații privind unele înlesniri, dacă dvs. considerați că aveți un venit scăzut (rețineți că venitul e cel oficial!)

Cele două tipuri de acces la fonduri sunt legate de două legi importante:

- prima lege prevede posibilitatea de a declara datele personale, fără a fi nevoie de prezen-

tarea documentelor (s-a spus și în rândurile precedente, în care se vorbește de “simplificarea activității administrative”)

- a doua protejează aceste date de uzul fără consimțământ (trebuie să servească doar scopului înscrierii).

Nu toate grădinițele acceptă copiii mai mici de trei ani, din motive pedagogice (maturitatea globală a copiilor) și pentru dificultatea de a-i primi (numeroși copii de 5 ani, număr insuficient de educatori, lipsa de asistență).

Frecvența anticipată - înainte de șase ani - în școala primară (elementară) este acceptată în general, dar fiecare școală dispune de regulile sale în această privință.

Nu la toate școlile se poate alege între diferite activități/lecții, dar unele vă vor propune o ofertă cu un orar săptămânal și un proiect rigid. Puteți alege frecvența “activităților de luat masa și de după masă”, adică un orar de după-amiază, dar puteți găsi această posibilitate scrisă în alt mod:

Exemplu: TIMP ÎNTREG (8.30-16.30, de luni până vineri; MODULE (8.30-16.30 marți și joi; 8.30-13.10 luni, miercuri, vineri)

În orice caz, cereți să vi se dea POF (Planul Ofertei Educative) sau cereți explicații privind organizarea și activitățile didactice.

FORMULARELE

Vezi pag. 88 și următoarele

SEDIILE MUNICIPIILOR ȘI ASL PREZENTE PE TERITORIUL ORAȘULUI

Vezi pag. 86-87

CONCLUZIE

Prima perioadă de frecvență a școlii este un moment delicat pentru copiii care intră în contact cu persoane noi.

Colaborarea și comunicarea dintre părinți și profesori sunt de mare ajutor pentru a favoriza integrarea senină a copiilor.

O întrevvedere a dumneavoastră cu personalul școlar sau cu cel al serviciilor teritoriale reprezintă o ocazie de întâlnire și de cunoaștere mult mai individualizată.

Multe școli organizează și forme de ajutor mutual între familii: încercați să solicitați!

CUI SĂ VĂ ADRESAȚI

Pentru a cere un ajutor în tot ceea ce privește viața dumneavoastră de persoane adulte într-o țară străină puteți contacta: Oficiul Imigrație, Azil, Integrare socială. Centrul citadin, via Assisi 39/A. Tel. 06 – 7850995.

Una scuola per tante culture

COMUNE DI ROMA
ASSESSORATO ALLE POLITICHE EDUCATIVE E SCOLASTICHE
Maria Coscia, Assessore
Paola Gabbrielli, Consulente per l'Intercultura
DIPARTIMENTO XI
Silvana Sari, Direttore
Rodolfo D'Agostini, Dirigente Ufficio Progetti Speciali e Intercultura
www.comune.roma.it/dipscuola

CIDI di Roma
Centro di Iniziativa Democratica degli Insegnanti
Tel. 06 5881325
cidi.roma2@flashnet.it

Coordinamento editoriale:
Emma Colonna

Redazione dei testi: Sara Carbone, Giancarlo Cerini,
Emma Colonna, Renata Puleo

Traduzioni
Arabo: Dalila Hiaoui
Cinese: Eugenia Maurizi
Francese: Milton Kwami
Inglese: Stephen Ogongo
Polacco: Agnieszka Bladowska, Kamila Kowalska-Angelelli
Rumeno: Sorin Cehan
Spagnolo: Sergio Mora

Segreteria di redazione: Patrizia Lardo

Grafica copertina: Felipe Risco

Impaginazione: Silvia Pivari, Valentina Ronco

Edizioni Stranieri in Italia
via Virgilio Maroso, 50 Roma
Tel. 06 87410111
www.stranieriinitalia.com